

PRÆMIUM BOHEMIÆ 2017 ve zlatě

BOHUMIL VYBÍRAL – JAN KRÍŽ

Univerzita Hradec Králové

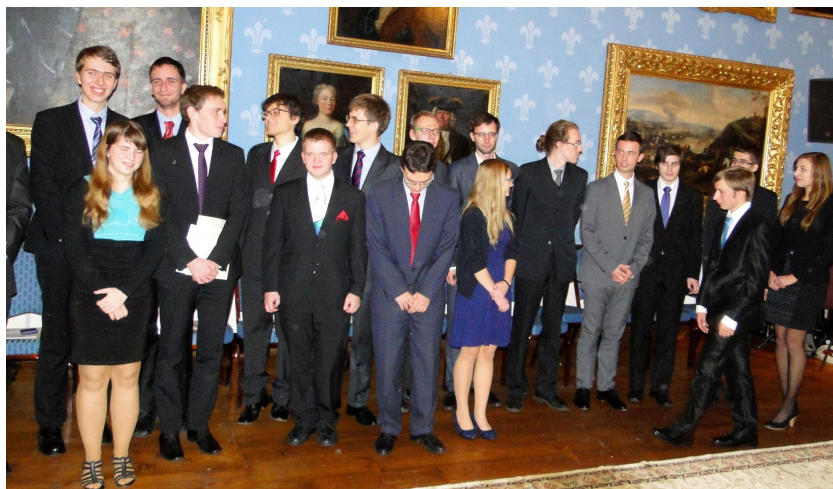

Již po sedmnácté byli nejlepší čeští přírodovědci, medailisté z mezinárodních přírodovědných olympiád s celosvětovou účastí, ocenění prestižní cenou PRÆMIUM BOHEMIÆ. Ceny uděluje rodinná *Nadace Bohuslava Jana Horáčka Českému ráji* v den výročí narození jejího zakladatele, mecenáše a filantropa Bohuslava Jana Horáčka (4. prosince) na státním zámku Sychrov u Turnova. Nadace českým studentům v letech 2001 až 2017 udělila celkem 354 cen PRAEMIUM BOHEMIAE (z toho 27 v roce 2017). Studenti za 17 ročníků získali finanční ocenění v celkové významné částce 6,440 miliónu Kč (z toho 620 tisíc Kč v roce 2017). Co tato cena českému medailistovi, mimo morální prestiž, přináší? Je to medaile B. J. Horáčka ze stejného kovu jako medaile olympijská (s vyraženým jménem laureáta na rubu), diplom a finanční odměna. Za zlatou medaili za rok 2017 činila 50 tisíc Kč, za stříbrnou 25 tisíc Kč a za bronzovou 15 tisíc Kč. Mimo 24 hlavních cen (za 4 zlaté, 9 stříbrných a 11 bronzových) byly uděleny také 3 mimořádné ceny 2017 PRÆMIUM BOHEMIÆ, každá v hodnotě 10 tisíc Kč tříčlennému českému zlatému týmu z evropské přírodovědné soutěže EUSO 2017. Mimořádným celkovým ziskem sedmi zlatých medailí lze ročník 2017 PRÆMIUM BOHEMIÆ označit za zlatý.

Přírodovědné olympiády v České republice

V České republice se v přírodovědné oblasti pro středoškoláky organizuje šest olympiád, které mají celosvětové vyústění: ve fyzice (FO), chemii (ChO), biologii (BiO), matematice (MO), informatice – programování (organizuje se v rámci MO jako kategorie P). Rovněž olympiáda v astronomii s astrofyzikou (AO). Soutěže jsou u nás dlouhodobě zakořeněny, jak plyne z ročníků pořádaných ve školním roce 2016/17: FO 58., ChO 53., BiO 51., MO 66., MO/P 32., AO 14. Olympiády si především kladou za cíl vy-

hledávat a pěstovat talenty v uvedených oborech, které jsou významným činitelem pro rozvoj vzdělanosti, tvořivosti a prosperity na národní i světové úrovni. S olympioniky, zejména s těmi úspěšnými, je třeba pracovat systematicky. Jde např. o semináře, soustředění, letní tábory a vydávání studijní brožurky. Škola totiž nemůže vybavit talentované studenty znalostmi a dovednostmi potřebnými pro úspěch na vrcholných mezinárodních soutěžích. Nejlepší řešitelé nejvyšší kategorie národních olympiád postupují do mezinárodní – světové – soutěže.

Obr. 1 Studenti ocenění PRÆMIUM BOHEMIÆ 2017 (foto B. Vybíral)

Mezinárodní (světové) přírodovědné olympiády v roce 2017

Mezinárodní olympiády pořádá na svém území vždy jiná ze zúčastněných zemí a tak bývají místa konání na různých místech světa. Vydejme se nyní společně na dlouhou poznávací cestu po světě s cílem mapovat kroky českých olympioniků na jejich poutích za medailemi. Sběrka medailí v roce 2017 je navíc rekordní, okořeněna sedmi medailemi z kovu nejcennějšího.

Naši cestu začneme v daleké jihovýchodní Asii, na **Mezinárodní fyzikální olympiádě** v pořadí již 48. Konala se v Indonésii, na ostrově Jáva, ve městě Yogyakarta. Pětice českých mladých fyziků se na tomto exotickém kolbišti utkala s dalšími 395 soutěžícími z 86 zemí pěti kontinentů. Všichni naši studenti uspěli a výsledkem jsou čtyři bronzové medaile a jedna medaile stříbrná.

Zůstaneme ještě v jihovýchodní Asii, ale posuňme se na sever. Do thajského města Nakhon Pathom vyrazila na již 49. ročník **Mezinárodní chemické olympiády** čtveřice českých chemických nadějí a svedla souboje s 297 vrstevníky ze 76 světových zemí. Naši studenti si v nich vedli nadmíru úspěšně a vybojovali tři stříbrné a jednu bronzovou medaili.

Vydáme se nyní západním směrem přes Bengálský záliv do Indie a zastavíme se v městě Bhubaneswar. Právě tam proběhla v prosinci 2016 jubilejní **10. mezinárodní olympiáda v astronomii a astrofyzice**. Mezi rekordním počtem 234 soutěžících se naši mladí astronomové vůbec neztratili a domů přivezli předvánoční dárek v podobě jedné zlaté medaile, jedné bronzové medaile a tří čestných uznání.

Pokračujeme dále v severozápadním kursu a zastavme se v Íránu. Zde probíhal 29. ročník **Mezinárodní olympiády v informatice**. Hostila jej metropole Teherán. Zúčastnilo se jí 304 řešitelů z 83 států celého světa. Čtveřice mladých českých programátorů dokázala zvítězit nad záludnostmi algoritmů a získala poklad v podobě kompletní sady medailí: zlatou, stříbrnou a dvě bronzové medaile.

Pojedme ještě dále na severozápad a zastavme se krátce v Evropě. V dánské Kodani se konala letošní, celkově **15. přírodovědná olympiáda zemí Evropské unie (EUSO)**. Mezi 48 tříčlennými týmy pracujícími ve složení fyzik–chemik–biolog, z 24 států Evropské unie, se zaskvěl i český tým, který získal zlatou medaili. Za tento evropský úspěch získávají naši zlatí mimořádné ceny PRÆMIUM BOHEMIÆ.

Naše další cesta nebude dlouhá. V anglickém městě Coventry si dalo dostaveníčko světové mládež z biologie na **28. mezinárodní biologické olympiádě**. Dvě české dívky a dva mladíci bojovali s 245 přírodovědci z 64 zemí. A i na britských ostrovech cinkala celá sada medailí, ve které byly, mimo nejceněnější zlaté, dvě medaile stříbrná a medaile bronzová. Česká republika se stala nejúspěšnější evropskou delegací.

Čeká nás nejdělsí přesun na naší cestě. Ze severozápadního kursu se odchýlíme na jihozápadní a zastavíme se až v brazilském Rio de Janeiru. Tam měla své dějiště nejstarší a také největší **58. mezinárodní matematická olympiáda**. Šest českých mladých matematiků změřilo své síly v osmapadesátileté historii rekordní konkurenci 615 soutěžících ze 111 zemí. Historicky nejlepší výkon české reprezentace přinesl jednu medaili zlatou, dvě stříbrné, dvě bronzové a skvělé 14. místo v neoficiálním žebříčku zúčastněných zemí z celého světa. Zisk této sady medailí je největším úspěchem české (resp. československé) reprezentace za 58 ročníků účasti.

Obr. 2 Bohuslav Jan Horáček (1924–2002) ve středu oceněných studentů na prvním ročníku udílení cen v roce 2001 (foto B. Vybíral)

Slavnost udílení cen

Slavnostní udílení cen se konalo v den 93. narozenin mecenáše Bohuslava Jana Horáčka – v pondělí 4. prosince 2017 v zámeckém divadle na státním zámku Sychrov. Zúčastnili se nejen ocenění studenti a studentky s rodinným doprovodem, nýbrž i vzácní hosté. Mezi ně patřili představitelé přírodovědných olympiád ČR, zástupci některých škol, předseda správní rady Nadace Mgr. František Horáček a členové správní a dozorčí rady Nadace a rovněž zástupci sdělovacích prostředků. Za *Učenu společnost ČR* promluvil prof. MUDr. Jan Štěpán, DrSc. a předseda *Jednoty českých matematiků a fyziků* RNDr. Josef Kubát. Doc. RNDr. Jan Kříž, Ph.D., prorektor Univerzity Hradec Králové a předseda FO ve svém vystoupení seznámil přítomné s úspěchy jednotlivých českých reprezentací na světových přírodovědných olympiádách v roce 2017. Poté Mgr. František Horáček (předseda správní rady), Jan Horáček (člen správní rady a syn mecenáše) a prof. Ing. Bohumil Vybíral, CSc. předali studentům a studentkám ocenění. Za vyznamenané studenty promluvila Kateřina Kubíková, která získala na Mezinárodní biologické olympiádě zlatou medaili. Hudební vystoupení zajistili žáci Základní umělecké školy Turnov pod vedením Jiřího Richtera. Krátkou reportáž o udílení cen PRÆMIUM BOHEMIÆ 2017 zařa-

díla do večerních Událostí 4. 12. 2017 Česká televize (viz Archiv ČT na webu). Byl rovněž profesionálně pořízován videozáznam podstatných částí slavnosti a byly natočeny rozhovory s některými účastníky (videozáznam bude umístěn na internet, na stránkách You Tube).

Z děkovného projevu laureátky ceny Præmium Bohemiæ Kateřiny Kubíkové

Když jsem před mnoha lety jako malá zvědavá holčička nadšeně běhala po louce a v potoce a fascinovaně zkoumala všechna zvířátka, která zde žila, a kytičky, které zde rostly, ani ve snu by mě nenapadlo, že jednou budu stát zde a mluvit k vám jménem studentů oceněných tak prestižní cenou. Od chvíle, kdy byli poprvé uhranuti fungováním světa kolem, nás všechny čekala ještě dlouhá a klikatá cesta, která nás dovedla až na mezinárodní přírodovědné olympiády. Byla to ale cesta plná poznání, zážitků, zábavy a hlavně cesta, během které jsme se potkali se spoustou skvělých lidí, a z některých z nich se stali naši přátelé na celý život. Zato že jsme tuto cestu mohli projít, až do konce vděčíme především lidem v našem okolí, kteří nás při ní podporovali, ukazovali směr a možnosti – a vůbec umožnili nám dostat se až tam, kde jsme nyní.

Obr. 3 Studentka Kateřina Kubíková při děkovném projevu (foto B. Vybíral)

Možná úplně největší dík si proto zaslouží naše rodiny, přátelé a další blízcí, kteří nám položili ty úplně základy, podporovali nás nejen po dobu studia a nejen v rozvoji našich znalostí a schopností na poli přírodních

věd, poskytovali nám zázemí a vždycky jsme v nich měli obrovskou oporu. A to v mnoha chvílích u mnoha z nás vyžadovalo opravdu velkou dávku tolerance, pochopení a především trpělivosti.

Obrovský dík ale patří i našim školám a učitelům, ať již proto, že v nás svým nadšením a zápallem probudili nebo podpořili zájem o přírodní vědy, mnohdy se nám věnovali i ve svých volných chvílích, nebo proto, že díky jejich toleranci a pomoci se nám podařilo skloubit rozvoj našich zájmů, potažmo přípravu na olympiádu, se studiem. Další skupinou lidí, o kterých by zde nepochybně měla být řeč, jsou všichni ti, kteří se nějakým způsobem podílejí na chodu olympiád, a to jak na mezinárodní – ale především – na národní úrovni. Všichni lektori, organizátoři soustředění, přednášející, autoři studijních textů i zajímavých soutěžních úloh. Protože tato komunita lidí je to, co nás nejvíce odlišuje od ostatních států, kde jsou olympiády často jen ryzím testováním, organizátoři jsou odměření zkoušející, kteří považují za svůj hlavní úkol jen vybrat ty s nejlepšími schopnostmi a ne prohlubovat naše dovednosti a znalosti a hlavně předávat svůj zápal dál a motivovat tak všechny studenty, kteří o to stojí. A mnohdy právě tito lidé dali ten zásadní impuls našemu směřování a i díky nim můžeme být dnes zde. Děkujeme. A v neposlední řadě děkujeme Nadaci Bohuslava Jana Horáčka a jejím představitelům, za to, že už více než 15 let oceňují úspěchy studentů v přírodovědných oborech a dávají tak i běžné společnosti podprahový signál, existuje někdo, kdo rozvoj zájmů studentů ocení. Nesmírně si toho vážíme a ještě jednou proto nadaci děkuji.

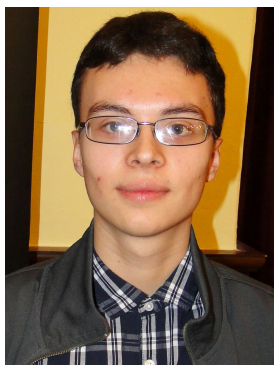
Na závěr chci popřát všem studentům, aby měli tu možnost věnovat se naplno svým zájmům a těm, kteří budou v příštích letech Českou republiku reprezentovat, aby byli ještě úspěšnější než my, ale hlavně aby si soutěž užili a odnesli si z ní spoustu nezapomenutelných zážitků, vřelých přátelství a neocenitelných zkušeností, tak jako my.

Laureáti Præmium Bohemiæ 2017

- *Jindřich Jelínek*, zlatá medaile na 10. mezinárodní olympiádě v astrofyzice a astrofyzice 2016 v Indii, stříbrná medaile na 48. Mezinárodní fyzikální olympiádě 2017 v Indonésii, zlatá medaile na EUSO. Student Gymnázia v Olomouci–Hejčíně.
- *Filip Bialas*, zlatá medaile na 29. Mezinárodní olympiádě v informatice IOI 2017 v Iránu a stříbrná medaile na 58. mezinárodní matematické olympiádě 2017 v Brazílii. Absolvent Gymnázia Opatov v Praze 4, student Matematicko-fyzikální fakulty Univerzity Karlovy v Praze.

- *Kateřina Kubíková*, zlatá medaile na 28. mezinárodní biologické olympiádě v Anglii. Absolventka Gymnázia v Botičské ulici v Praze 2, studentka Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy v Praze.
- *Pavel Turek*, zlatá medaile na 58. Mezinárodní matematické olympiádě v Brazílii. Absolvent Gymnázia v Olomouci-Hejčíně, student University of Cambridge.
- *Richard Veselý*, stříbrná medaile na 49. mezinárodní chemické olympiádě 2017 v Thajsku. Student Gymnázia Budějovická v Praze 4.
- *Jiří Ledvinka*, stříbrná medaile na 49. mezinárodní chemické olympiádě 2017 v Thajsku. Absolvent Gymnázia Opatov v Praze 4, student Fakulty chemicko-inženýrské Vysoké školy chemicko-technologické v Praze.
- *Josef Tomeček*, stříbrná medaile na 49. mezinárodní chemické olympiádě 2017 v Thajsku. Student Gymnázia Slavičín.
- *Vojtěch Brož*, stříbrná medaile na 28. mezinárodní biologické olympiádě v Anglii. Student Gymnázia Budějovická v Praze 4.
- *Lukáš Fiedler*, stříbrná medaile na 28. mezinárodní biologické olympiádě v Anglii. Student Gymnázia České Budějovice, Jírovцова 8.
- *Pavel Hudec*, stříbrná medaile na 58. mezinárodní matematické olympiádě 2017 v Brazílii. Student Gymnázia Jiřího Gutha-Jarkovského v Praze 1.
- *Richard Hladík*, stříbrná medaile na 29. mezinárodní olympiádě v informatice IOI 2017 v Íránu. Absolvent Gymnázia v Ruské ulici v Mariánských Lázních, student Matematicko-fyzikální fakulty Univerzity Karlovy v Praze.
- *Šimon Karch*, bronzová medaile na 48. mezinárodní fyzikální olympiádě 2017 v Indonéské republice. Student Gymnázia Komenského v Havířově.
- *Ondřej Knopp*, bronzová medaile na 48. mezinárodní fyzikální olympiádě 2017 v Indonéské republice. Student Gymnázia Christiana Dopplera v Praze.
- *Matěj Mezera*, bronzová medaile na 48. mezinárodní fyzikální olympiádě 2017 v Indonéské republice. Absolvent Gymnázia Havlíčkův Brod, student Matematicko-fyzikální fakulty Univerzity Karlovy v Praze.
- *Daniel Pajer*, bronzová medaile na 48. mezinárodní fyzikální olympiádě 2017 v Indonéské republice. Absolvent Gymnázia Jana Keplera v Praze, student Imperial College London.

- *Miroslava Novoveská*, bronzová medaile na 49. mezinárodní chemické olympiádě 2017 v Thajsku. Studentka Masarykova gymnázia v Plzni.
- *Klára Pekařová*, bronzová medaile na 28. mezinárodní biologické olympiádě v Anglii. Absolventka Gymnázia Jiřího Wolкера v Prostějově, studentka Lékařské fakulty Univerzity Palackého v Olomouci.
- *Daniil Koževnikov*, bronzová medaile 58. mezinárodní matematické olympiádě 2017 v Brazílii. Student Gymnázia Jana Keplera v Praze 6.
- *Jan Petr*, bronzová medaile na 58. mezinárodní matematické olympiádě 2017 v Brazílii. Absolvent Gymnázia Jana Keplera Praha 6, student Matematicko-fyzikální fakulty Univerzity Karlovy v Praze.
- *Jan Priessnitz*, bronzová medaile na 29. mezinárodní olympiádě v informatice IOI 2017 v Iránu. Absolvent Gymnázia na třídě Kpt. Jaroše v Brně, student Fakulty informatiky Masarykovy univerzity v Brně.
- *Jakub Suchánek*, bronzová medaile na 29. mezinárodní olympiádě v informatice IOI 2017 v Iránu. Student Gymnázia Opatov v Praze 4.
- *Lukáš Supík*, bronzová medaile na 10. mezinárodní olympiádě v astronomii a astrofyzice 2016 v Indii. Absolvent Gymnázia Třinec, student Matematicko-fyzikální fakulty Univerzity Karlovy v Praze.
- Mimořádné ceny za zisk zlatých medailí na Přírodovědné olympiádě zemí Evropské unie EUSO 2017 v Dánsku byly uděleny týmu ve složení:
- *Jindřich Jelínek*, z Gymnázia Olomouc-Hejčín, *Richard Veselý* z Gymnázia Budějovická v Praze 4 a *Jiří Janoušek* z Gymnázia Budějovická v Praze 4.

Obr. 4 Nejúspěšnější oceněný Jindřich Jelínek, nositel tří cen PREMIUM BOHEMIE 2017